Scris de Ninel Ganea
Marţi, 16 Septembrie 2014 08:32

Cei mai multi dintre noi isi inchipuie formele de control social exclusiv prin metode politienesti. Amenintari, intimidari, batai, linsaj moral…in fine, tot arsenalul consacrat de istoria torturii. Sunt si metode mai politicoase de a elimina adversarii incomozi sau galagiosi, iar exilul fortat (ostracizarea) era, pe vremuri, o formula relativ eleganta de a scapa de opozanti. Totusi, astazi niciuna dintre ele nu este practicata. Izolarea nu ar avea nicio rationalitate intr-o lume globalizata, ca sa nu mai amintim cat de respingator de invechita s-ar dovedi pentru progresivism. In acelasi timp, aparentele liberale trebuie mentinute la vedere, asa ca nici mijloacele violente nu pot fi exercitate decat in cazuri extreme. Toleranta de fatada trebuie sa predomine. Cu toate astea, din perspectiva establishmentului, este nevoie de o solutie la problema opozantilor. Si, la fel de important, tehnica de control trebuie mentinuta cat mai discret cu putinta pentru a da oamenilor senzatia de libertate. Nu in ultimul rand, pentru a fi cat mai eficienta, e musai ca ea sa fie inradacinata in ceva fundamental firii (cazute a) omului.

Din acest punct de vedere, nimic nu ii este modernului mai drag decat confortul; ori tocmai prin acest confort fizic sau intelectual sunt lustruite de minune lanturile nevazute.

Consideratiile de mai sus mi-au fost prilejuite de inceperea anului scolar si de lamentatiile de pe margine ale parintilor. In buna masura justificate, ele isi pierd din rezonanta daca ne gandim la falimentul deja manifest al educatiei controlate de stat, la atributele concentrationar-ideologice ale sistemului si la alternativele viabile, inca disponibile legal pe piata, cum ar fi homeschoolingul, posibil prin artificii tehnice, dar totusi usor de pus in practica.

Astfel, desi optiuni exista (pe langa scoala de acasa, mai pot fi amintite cateva scoli confesionale, dar si invatamantul la distanta), putini sunt cei care le acceseaza si, culmea, nu raspandirea informatiei reprezinta problema principala. Dependenta de confort material si o idee schimonosita (iluminista) despre natura umana sunt, inclin sa cred, cauzele fundamentale. Parintii sunt suficient de comozi pentru a nu incerca solutii “extravagante”, pe fondul dorintei de

a integra copiii cat mai bine intr-o societate (bolnava). Se spera ca acumularea de resurse financiare va compensa absentele din familie si va pune pe tava, la finalul unui ciclu de acumulari, o educatie impecabila, adica una care sa genereze fonduri si prestigiu social.

"Daca dobandim copil nu ne sarguim sa il facem bun, ci sa-i luam nevasta bogata. Nu sa-l facem cu bune deprinderi, ci sa-l facem bogat. Daca ne apucam de oarecare indeletnicire, nu cautam una care sa ne fereasca de pacate, ci ca sa ne aduca mare castig. Si toate se fac pentru bani. Pentru aceea se strica toate, ca suntem robiti patimii acesteia [de inavutire]", scria Sf. Ioan Gura de Aur.

Dupa cum se vede, problema e veche de cand lumea, doar ca, in timpurile mai recente, raul s-a dinamizat ca urmare a unei mutatii filozofice. Daca pana in modernitate, era oarecum general recunoscut ca virtutile si confortul nu fac casa buna, in prezent a devenit “de rigueur” sa afirmi nu doar insignifianta virtutilor, cat mai ales importanta vitala a confortului pentru o viata buna (inteleasa tautologic ca o viata plina de confort).

Economistul liberal Enrico Colombatto povestea, mai demult, in cadrul unei conferinte publice sustinute in Romania, despre felul in care rasfatul guvernului tindea sa-i inmoie opiniile. O masina cu sofer in fiecare dimineata, pranzuri decontate, o secretara tanara si mereu zambitoare, faceau miniuni in a-i modifica impresiile mai radicale despre rolul statului in economie. Sau macar in a pastra o tacere demna. De altfel, cam asta, e in buna masura, istoria oricarei miscari liberale de la noi sau de aiurea din ultimii 50 de ani.

Acestea fiind presupozitiile unanim acceptate, in practica se poate observa cu usurinta cum dependenta de confort nu se reduce doar la cazul scolii, ci este ubicua. (De pilda, recent, cineva foarte apropiat mi se lauda cu investitia facuta de o biserica ortodoxa intr-un rand de banci, pe model catolic-protestant. “E mai comod, lumea sta mai bine si e mai ordonat”.) Cine poate iesi din zona de confort, nu doar fizic, ci si intelectual, pentru ca asa cum invata unii mai sporiti exista si o crucificare a mintii, reuseste sa fie cu adevarat liber si relativ imun la control. Pentru ceilalti, exista intotdeauna ersatzurile mereu disponibile si justificarile de-a gata pentru orice fel de compromis.